

ΤΟ ΚΖ' ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ ΧΕΚΕ **(13 Ιανουαρίου 2013)**

Τοῦ κ. ΦΡΙΞΟΥ ΚΛΕΑΝΘΟΥΣ, Φιλολόγου.

Πραγματοποιήθηκε μέ ιδιαίτερη ἐπιτυχία τήν Κυριακή, 13 Ἰανουαρίου 2013, στή Λευκωσία, τό ΚΖ' Συνέδριο τῆς Χριστιανικῆς Ἑνώσεως Κυπρίων Ἐπιστημόνων (ΧΕΚΕ), μέ θέμα: «Ἀρχιεπίσκοπος καί Ἐθνάρχης Μακάριος Γ': Ἐκατό χρόνια ἀπό τή γέννησή του (1913-2013)». Ἐνωρίτερα τελέσθηκε, κατά τή θεία Λειτουργία στόν Ἱερό Ναό Παναγίας Μακεδονίτισσας, μνημόσυνο τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου.

Τό Συνέδριο ἄρχισε μέ προσευχή. Ἀκολούθησε προσφώνηση ἀπό τόν Πρόεδρο τῆς ΧΕΚΕ κ. Φρίξο Κλεάνθους. Ἡ ἐναρκτήρια τελετή περιλάμβανε, ἐπίσης, κατά σειρά, Χαιρετισμούς τῆς Α.Ε. τοῦ Πρέβη τῆς Ἑλλάδος κ. Βασίλη Παπαϊωάννου, τόν ὁποῖο διάβασε ἡ Πρόξενος κα Στέλλα Παπαδῆ, καί τῆς Α.Ε. τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας κ. Δημήτρη Χριστόφια, τόν ὁποῖο ἀνέγνωσε ὁ Ἐντιμος Ὑπουργός Γεωργίας, Φυσικῶν Πόρων καί Περιβάλλοντος κ. Σοφοκλῆς Ἀλετράρης. Τέλος, ἡ Α.Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ.κ. Χρυσόστομος Β' κήρυξε τίς ἐργασίες τοῦ Συνεδρίου.

Σύμφωνα μέ τό Πρόγραμμα, ἔγιναν τέσσερις εἰσηγήσεις, ὡς ἀκολούθως:

Πρῶτος μίλησε ὁ κ. Κωστῆς Κοκκινόφτας, Ἐρευνητής στό Κέντρο Μελετῶν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κύκκου, πού ἀνέπτυξε τό θέμα: «Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μακάριος Γ' καί ἡ Ἱερά Μονή Κύκκου».

Δεύτερη εἰσήγηση ἔγινε ἀπό τόν Καθηγητή τοῦ Πανεπιστημίου Κύπρου κ. Πέτρο Παπαπολυβίου μέ θέμα: «Ἡ συμβολή τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ' στήν προετοιμασία τοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ μας ἀγώνα (1950-1955)».

Μίλησε, στή συνέχεια, ως τρίτος εισηγητής, ο αγωνιστής της ΕΟΚΑ και Πρόεδρος του Μελάθρου Ἀγωνιστῶν ΕΟΚΑ Ἀνδρέας Ἀγγελόπουλος, μέ θέμα: «Ἀρχιεπίσκοπος καί Ἐθνάρχης Μακάριος Γ' καί ΕΟΚΑ (1955-1959)».

Τέταρτος καί τελευταῖος εισηγητής ἦταν ὁ κ. Ἀνδρέας Μιτσίδης, πού ἀνέπτυξε τό θέμα: «Τό ἐκκλησιαστικό καί ἐθνικό ἔργο τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καί Ἐθνάρχῃ Μακαρίου Γ' (1950-1977)».

Στό Συνέδριο παρέστησαν, μεταξύ ἄλλων, ἐκπρόσωποι Κομμάτων, τῆς Ἐθνικῆς Φρουρᾶς, τῆς Ἀστυνομίας καί τῆς ΕΛ.ΔΥ.Κ., καθώς καί ἐκπρόσωποι διαφόρων Σωματείων καί Ὁργανώσεων, συγγενεῖς καί συνεργάτες τοῦ ἀοιδίου Ἐθνάρχῃ, ἀντιστασιακοί καί ἄλλοι φίλοι καί ἐκτιμητές τοῦ ἔργου καί τῆς προσφορᾶς τοῦ μεγάλου μας Ἡγέτη. Προσφωνώντας τό Συνέδριο, ὁ Πρόεδρος τῆς ΧΕΚΕ κ. Φρίξος Κλεάνθους εἶπε τά ἑξῆς:

«Μακαριώτατε, Ἐντιμε κ. Ὑπουργέ, Ἐντιμη κα Πρόξενε τῆς Ἑλλάδος, Κύριοι Ἐκπρόσωποι τῶν Κομμάτων, Ἐκλεκτοί Προσκεκλημένοι, Σεβαστοί Πατέρες, Ἀγαπητοί ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,

Μέ βαθιά συγκίνηση ἡ Χριστιανική Ἐνωση Κυπρίων Ἐπιστημόνων (ΧΕΚΕ) ἀφιερώνει τό σημερινό ΚΖ' Συνεδριό της στόν ἀείμνηστο Ἀρχιεπίσκοπο καί Ἐθνάρχῃ Μακάριο Γ', μέ τήν εὐκαιρία καί τῆς συμπλήρωσης ἐφέτος ἐκατό χρόνων ἀπό τή γέννησή του.

Τόν Αὐγουστο τοῦ 1980 ὁ Καβούρ, ὁ μέγας αὐτός πολιτικός καί πρωτεργάτης τῆς ἰδρύσεως τοῦ ἐνιαίου Ἰταλικοῦ κράτους, εἶπε στό Γεώργιο Τερτσέτη:

- Ὁ τόπος σας ἔχει καί ἕνα ἄλλο ἀνεκτίμητο εὐτύχημα: Οἱ κληρικοί σας θυσιάζονται γιά τήν πατρίδα καί τό λαό!

Θέλω, ἀκριβῶς, νά τονίσω ὅτι χωρίς ἀμφιβολία ὁ ἀείμνηστος Ἀρχιεπίσκοπος καί Ἐθνάρχης Μακάριος Γ' ἀποτελεῖ μιά ἀναμφισβήτητη κατάφαση καί δικαίωση τῶν λόγων τούτων τοῦ Καβούρ.

Στέκομαι, ακόμη, στους διαχρονικούς λόγους, πού είπε κάποτε ο Ίων Δραγούμης:

- Μαθαίνοντας ποῦθε ἔρχεσαι, ξέρεις καί ποῦ εἶναι ὁ δρόμος σου νά πᾶς! Καί σάν τά μάθεις αὐτά, θά εἶσαι ἄνθρωπος!

Κοντά σ' αὐτά, ὁ ἀείμνηστος Καθηγητής μου στό Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν καί Ἀκαδημαϊκός Ἰωάννης Θεοδωρακόπουλος ξεκαθάρισε ὅτι «ἂν δέν μάθουμε τί ἡμαστέ ἄλλοτε καί τί εἴμαστε τώρα, δέν μπορούμε ποτέ νά φαντασθοῦμε καί τί μπορούμε νά γίνουμε, ἀλλά καί ποῦ μπορούμε νά φτάσουμε. Ποῦ πρέπει νά φτάσουμε»!

Καί ἀναμφίβολα, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καί Ἐθνάρχης Μακάριος Γ' ὑπῆρξε ὄχι ἀπλῶς ἀχθοφόρος τῆς βαριᾶς ἱστορικῆς μας κληρονομιάς, ἀλλά καί ὁ κύριος πρωταγωνιστής καί δημιουργός τῆς σύγχρονης Ἱστορίας τοῦ τόπου μας. Ἐπομένως, μιλώντας μέ αὐτόν, ἀλλά καί γι' αὐτόν, μπορούμε κατά τούς δύσκολους καί δύσβατους τούτους καιρούς τῆς ἱστορικῆς μας πορείας νά φωτισθοῦμε ἀπό τό ἀνέσπερο φῶς τῆς λαμπρῆς μας παράδοσης καί τῆς μοναδικῆς μας κληρονομιάς, νά πάρουμε δύναμη καί ἐνίσχυση, νά φρονηματιστοῦμε, νά ἀντλήσουμε διδάγματα καί παραδείγματα, ἀλλά καί νά ἀνανεώσουμε μέσα μας τήν ἀλλάθητη ἐλπίδα καί τή γιγάντια πίστη γιά τή δικαίωση τοῦ ἀγῶνα μας, τήν ἐθνικοθρησκευτική ἐπιβίωση τοῦ λαοῦ μας καί τή σωτηρία τῆς πατρίδας μας! Γιά ὅλους αὐτούς τούς λόγους, δίκαια καί ἐπᾶξια τό Δ.Σ. τῆς Ἑνωσῆς μας, μέ ὁμόφωνη καί ὁμόθυμη ἀπόφασή του, διοργανώνει τό σημερινό ΚΖ' Συνέδριό μας, μέ θέμα: «Ἀρχιεπίσκοπος καί Ἐθνάρχης Μακάριος Γ': Ἐκατό χρόνια ἀπό τή γέννησή του (1913-2013)».

Εὐχαριστοῦμε θερμά τούς τέσσερις ἀγαπητούς καί ἐκλεκτούς Εἰσηγητές τοῦ Συνεδρίου μας γιά τήν εὐγενῆ ἀνταπόκρισή τους. Ἀναφέρομαι, μέ τή σειρά τῶν εἰσηγήσεών τους, στους κ.κ. Κωστή Κοκκινόφτα, Ἐρευνητή στό Κέντρο Μελετῶν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κύκκου, Πέτρο Παπαπολυβίου, Καθηγητή τοῦ Πανεπιστημίου Κύπρου, Ἀνδρέα Ἀγγελόπουλο, Ἀγωνιστή τῆς ΕΟΚΑ καί Πρόε-

δρο τοῦ Μελάθρου Ἀγωνιστῶν ΕΟΚΑ, καί Ἀνδρέα Μιτσίδη, Διευθυντή τοῦ Γραφείου τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου καί Ἐθνάρχῃ Μακαρίου Γ'.

Πολύ εὐχαριστοῦμε, ἀκόμη, τόν κ. Βαρνάβα Λοϊζίδη, τέως Λυκειάρχη, γιά τό συντονισμό τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου, καθώς καί τή δ. Αἰκατερίνη Μιτσίδου, Ἐκπαιδευτικό, γιά τήν παρουσίαση τοῦ Προγράμματος. Ἰδιαίτερες εὐχαριστίες ἐκφράζουμε πρὸς τήν Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή Κύπρου, καί προσωπικά πρὸς τοὺς Αἰδεσιμολογιωτάτους πατέρες Κυριάκο Κυριάκου καί Μαρίνο Παπαχριστοδούλου, καθώς καί πρὸς τόν κ. Βίκτωρα Στέλιου, γιά τήν ὅλη τους σημαντική βοήθεια καί συμβολή.

Τίς θερμές μας εὐχαριστίες ἐκφράζουμε, ἐπίσης, πρὸς τήν Α.Ε. τόν Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας κ. Δημήτρη Χριστόφια καί πρὸς τήν Α.Ε. τόν Πρέσβη τῆς Ἑλλάδος κ. Βασίλη Παπαϊωάννου γιά τοὺς Χαιρετισμούς τους πρὸς τό Συνέδριό μας.

Τοὺς ἐντίμους κ.κ. Σοφοκλῇ Ἀλετράρη, Ὑπουργό Γεωργίας, Φυσικῶν Πόρων καί Περιβάλλοντος, καί Στέλλα Παπαδῇ, Πρόξενο τῆς Ἑλλάδος, πού μᾶς τιμοῦν μέ τήν παρουσία τους καί πού θά ἀναγνώσουν τοὺς Χαιρετισμούς τοῦ Προέδρου καί τοῦ Πρέσβη, ἀντίστοιχα, ἐπίσης πολύ εὐχαριστοῦμε.

Θά ἦταν παράλειψή μας, ἂν δέν ἐκφράζαμε τίς θερμές μας εὐχαριστίες καί πρὸς τόν Πανιερώτατο Μητροπολίτη Κύκκου καί Τηλλυρίας καί Καθηγούμενο τῆς σεβασμίας Ἱερᾶς Μονῆς Κύκκου κ. Νικηφόρο, γιά τήν ἀδιάλειπτη, σέ ὅλα αὐτά τά χρόνια καί ἔμπρακτῃ βοήθεια καί συμπαράστασή του, ἡθική καί ὑλική, πρὸς τή ΧΕΚΕ.

Θερμότατες εὐχαριστίες ἐκφράζω προσωπικά καί πρὸς ὅλα τά μέλη τοῦ Δ.Σ. τῆς ΧΕΚΕ, καί ἰδιαίτερα πρὸς τόν Αἰδεσιμολογιώτατο Πρωτοπρεσβύτερο Θεόδωρο Στυλιανοῦ καί πρὸς τοὺς κ.κ. Τάκη Μιτσίδη καί Νίκο Ροδοσθένους, γιά τήν ὅλη τους συμβολή στή διοργάνωση τοῦ Συνεδρίου.

Θερμότατα, τέλος, εὐχαριστοῦμε ἐσᾶς προσωπικά, Μακαριώ-

τατε, τόσο για τὰ πατρικά αἰσθήματα τῆς ἀγάπης Σας πρὸς τὴν Ἑνωσὴ μας, ὅσο καὶ γιὰ τὴν καλοσύνη Σας νὰ εὐλογήσετε τίς ἐργασίες τοῦ Συνεδρίου μας καὶ νὰ κηρύξετε τίς ἐργασίες του. Σᾶς διαβεβαιώνουμε, ἐπ' εὐκαιρία, Μακαριώτατε, ὅτι ἡ ΧΕΚΕ, πού ἱδρύθηκε τό 1979, μέ τίς εὐλογίες τοῦ προκατόχου Σας, ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Χρυσοστόμου Α', καί γενικότερα οἱ Χριστιανοί Ἐπιστήμονες τοῦ τόπου μας, βρίσκονται στρατευμένοι στό ἔργο τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλά καί στόν κοινό ἀγῶνα τοῦ λαοῦ μας, γιὰ ἐλευθερία, ἐκδίωξη τοῦ εἰσβολέα καί δικαίωση!

Μακαριώτατε,

Ὁ ἀείμνηστος Ἀρχιεπίσκοπος καί Ἐθνάρχης Μακάριος Γ' μπορεῖ σωματικά νὰ μή βρίσκεται πλέον μαζί μας, ἀλλά καθημερινά, γιὰ 36 τώρα χρόνια, μᾶς καλεῖ σέ πνευματική καί ἐθνική ἐγρήγορση! «Ὁ Μακάριος ὑπῆρξε ἡ Κύπρος καί ἡ Κύπρος δέν πεθαίνει», διακήρυξε ὁ Κωνσταντῖνος Τσάτσος! Ἡ σεβάσμια ἀγωνιστική μορφή του μᾶς ὑπενθυμίζει ὅτι ἡ πολιτιστική μας ταυτότητα ἀνθίζει πάνω σέ πέτρες καί σέ κόκαλα μαρτύρων τῆς πίστες μας καί ἡρώων τῆς ἐλευθερίας. Λέμε «Ἐλευθερία» καί ἀκοῦμε μέσα στά σπλάχνα τῆς λέξης τή φωνή τοῦ Μαραθῶνα καί τῆς Σαλαμίνας, τοῦ 1821 καί τοῦ 1955, τοῦ Μακαρίου καί τοῦ Διγενῆ! Λέμε «Χριστιανισμός» καί «Ὁρθοδοξία» καί γινόμαστε συμμέτοχοι τῆς πνευματικῆς ἀγωνίας τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καί Ἐθνάρχῃ Μακαρίου Γ' γιὰ τὴν Ἐκκλησία καί τό λαό μας! Τιμώντας τον σήμερα, αἰσθανόμαστε ὅτι πρωτίστως τιμοῦμε τούς ἑαυτούς μας!

Μπροστά στήν κρισιμότητα τῶν στιγμῶν πού διερχόμαστε, δικό μας χρέος καί δική μας εὐθύνη εἶναι νὰ δώσουμε κατάφαση καί καταξίωση στους ἀγῶνες, στά ὄνειρα καί στίς προσδοκίες τοῦ μεγάλου μας Ἠγέτη γιὰ τὴν Κύπρο μας!

Μέ αὐτά τὰ λίγα, εὐαρεστηθεῖτε, Μακαριώτατε, νὰ εὐλογήσετε τίς ἐργασίες τοῦ Συνεδρίου μας καί νὰ κηρύξετε τίς ἐργασίες του. Σᾶς εὐχαριστῶ.

Στό δικό του Χαιρετισμό, ὁ Πρέσβης τῆς Ἑλλάδος κ. Βασίλης

Παπαϊωάννου, τόν όποιο άνέγνωσε ή Πρόξενος κ. Στέλλα Παπαδη, άνέφερε τά ακόλουθα:

«Εὐχαριστῶ τή Χριστιανική Ένωση Κυπρίων Έπιστημόνων γιά τήν πρόσκλησή της νά παραστῶ καί νά άπευθύνω χαιρετισμό στό σημερινό συνέδριό σας. Τό θέμα τοῦ φετινοῦ σας Συνεδρίου μέ άφορμή τή συμπλήρωση έκατονταετίας άπό τή γέννηση τοῦ άειμνήστου πρώτου Προέδρου τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας, Άρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄, άποτελεῖ έξαιρετική πρωτοβουλία καί έπιτρέψτε μου νά συγχαρῶ καί άπό αυτό τό βῆμα τούς διοργανωτές.

Μνημονεύοντας καί τιμώντας σήμερα τόν άείμνηστο Έθνάρχη Μακάριο, όφείλουμε νά παραδειγματιστοῦμε άπό τούς άγῶνες καί τήν προσφορά του στήν Κύπρο καί σέ όλόκληρο τόν Έλληνισμό καί, παράλληλα, μᾶς παρέχεται έξαιρετική εύκαιρία νά στοχαστοῦμε ὡς πρὸς τίς δικές μας εὐθύνες, γιά νά καθορίσουμε τή δική μας πορεία καί τά δικά μας καθήκοντα στό έθνικό καί προσωπικό επίπεδο. Ό Άρχιεπίσκοπος Μακάριος Γ΄ καί πρῶτος Πρόεδρος τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας εἶναι άναμφίβολα ή πιό σημαντική ίστορική μορφή τῆς σύγχρονης κυπριακῆς Ιστορίας. Ταύτισε τή ζωή καί τήν ύπαρξή του μέ τή μοῖρα καί τούς άγῶνες τῶν Κυπρίων γιά έλευθερία, άνεξαρτησία καί δημοκρατία. Ήταν, σύμφωνα μέ τή διατύπωση τοῦ Καβάφη, «τῆς χώρας κυβερνήτης προνοητικός» μέ σταθερή πίστη στήν ιδέα τῆς Έλευθερίας καί στίς άρχές τῆς Δημοκρατίας καί τῆς Δικαιοσύνης.

Κυρίες καί Κύριοι,

Τό Συνέδριό σας λαμβάνει χώρα σέ μιά δυσμενή οικονομική συγκυρία γιά τήν Ελλάδα, τήν Κύπρο καί τήν ίδια τήν Ευρωπαϊκή Ένωση στό σύνολό της καί σέ μιά καθοριστική στιγμή γιά τό Κυπριακό. Μέ θάρρος, ύπομονή καί άποφασιστικότητα, πρέπει νά άντιμετωπίσουμε τήν πρόκληση αὐτήν καί νά άποδείξουμε ὅτι ἔχουμε τό κουράγιο νά ξεπεράσουμε τίς δυσκολίες γιά ἓνα καλύτερο αύριο γιά τά παιδιά μας.

Σέ ὅ,τι ἀφορᾷ τήν πορεία ἐπίλυσης τοῦ ἐθνικοῦ μας ζητήματος, θά ἤθελα νά σᾶς διαβεβαιώσω, γιά μιᾶ ἀκόμη φορά, γιά τήν ἀταλάντευτη συστράτευση καί τή διαρκῆ συμπόρευση Ἑλλάδος - Κύπρου στήν προσπάθεια γιά τήν ἐπίλυσή του, ἀνεξάρτητα ἀπό τίς ὅποιεςδήποτε δυσκολίες. Ἡ συμπόρευση αὐτή, ὁ διαρκῆς καί στενός συντονισμός Ἑλλάδος - Κύπρου, ἀποτελοῦν ἐχέγγυα γιά τή διασφάλιση μιᾶς λύσης δίκαιης, βιώσιμης καί λειτουργικῆς. Σέ αὐτό τό πλαίσιο, ἡ ὁμόπνοη διάθεση ὅλων τῶν Ἑλλήνων, τῆς πολιτειακῆς, τῆς πολιτικῆς ἡγεσίας καί ὁλόκληρου τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, γιά συμπαράσταση στόν Ἑλληνισμό τῆς Κύπρου, στή δύσκολη καί κοπιώδη πορεία πρὸς τήν ἐπίλυση τοῦ ἐθνικοῦ μας ζητήματος, ἦταν, εἶναι καί θά παραμείνει, ὁλόψυχη, ὁλόπλευρη καί ἀπαρασάλευτη.

Μέ τίς σύντομες αὐτές σκέψεις, ἐπιθυμῶ νά ἐκφράσω τήν ἐκτίμησή μου στή Χ.Ε.Κ.Ε. γιά τήν πολυετῆ καί ἀξιέπαινη παρουσία καί δραστηριότητά της, συγχαίρω τό Διοικητικό Συμβούλιο γιά τή διοργάνωση τοῦ σημερινοῦ ΚΖ' Συνεδρίου καί εὐχομαι καλή ἐπιτυχία στίς ἐργασίες σας».

Ἀναγνώσθηκε, ἀκολούθως, ἀπό τόν Ὑπουργό Γεωργίας, Φυσικῶν Πόρων καί Περιβάλλοντος κ. Σοφοκλῆ Ἀλετράρη, ὁ Χαιρετισμός τῆς Α.Ε. τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας κ. Δημήτρη Χριστόφια. Στό Χαιρετισμό του ὁ κ. Χριστόφιας ἀνέφερε τά ἑξῆς:

«Εἶναι μέ χαρά πού ἀποδέχτηκα τήν πρόσκληση τῆς Χριστιανικῆς Ἑνώσεως Κυπρίων Ἐπιστημόνων γιά νά χαιρετήσω τήν ἑναρξη τοῦ εἰκοστοῦ ἐβδόμου συνεδρίου τῆς Ὁργάνωσης. Θά ἤθελα νά εὐχαριστήσω τή Χριστιανική Ἑνωση Κυπρίων Ἐπιστημόνων καί νά συγχαρῶ τό Διοικητικό Συμβούλιο καί τά μέλη της γιά τό πολύπλευρο πνευματικό καί κοινωνικό ἔργο, πού ἐπιτελεῖ διαχρονικά. Ἀπό τήν ἱδρυσή της, τό 1979, ἡ Ὁργάνωση ἔχει συνδράμει σημαντικά στήν πνευματική καί ἠθική καλλιέργεια τοῦ

λαοῦ μας μέ τό ἔργο της καί τήν ἔμπρακτη συμπαράσταση πρός τοὺς πάσχοντες συνανθρώπους μας. Ἀποτελεῖ ἰδιαίτερη σημασία τό γεγονός ὅτι τό φετινό συνέδριο καταπιάνεται μέ τή ζωή καί τό ἔργο τοῦ ἀειμνήστου Ἐθνάρχῃ Μακαρίου τοῦ Γ'. Στήν ἐπέτειο τῶν ἑκατὸ χρόνων ἀπὸ τή γέννησή του ἀποτίουμε φόρο τιμῆς σέ ἕναν ἡγέτη, πού ἀφιέρωσε τή ζωή του στήν Κύπρο καί τόν λαό της, καθοδήγησε τήν πατρίδα μας σέ καιρούς πραγματικά δύσκολους καί μέ τήν προσφορά του σημάδεψε τή νεότερη ἱστορία της. Ἐνα ὀραματιστή μέ ἡγετική φυσιογνωμία, ὁ ὁποῖος ἀγωνίστηκε γιά μιὰ Κύπρο ἐλεύθερη ἀπὸ τόν ἀποικιακό ζυγό. Ἠγήθηκε τῆς νεοσύστατης Κυπριακῆς Δημοκρατίας σέ πολύ δύσκολες ἐποχές καί ὑπὸ τίς συνεχεῖς ἀπειλές καί τίς ἐπιβουλές τῶν ξένων κέντρων ἀποφάσεων. Ἀντιστάθηκε σθεναρά ἐνάντια στίς δυνάμεις ἐκεῖνες στό ἐσωτερικό, πού ὑπονόμευαν τήν ὑπόσταση καί τήν ἀκεραιότητα τῆς Κύπρου καί ὑπέθαλψαν τή μισαλλοδοξία, καθοδηγούμενοι ἀπὸ ξένα κέντρα ἐξουσίας. Ὁ Μακάριος ὑπερασπίστηκε μέ σθένος τή δημοκρατία καί τήν ἀξιοπρέπεια τοῦ λαοῦ μας καί ἔδωσε μάχες γιά τήν ἐπικράτηση τῆς δημοκρατικῆς τάξης. Ταυτόχρονα ἔδωσε ὅλες του τίς δυνάμεις γιά τήν πρόοδο καί τήν κοινωνική καί οἰκονομική ἀνάπτυξη τοῦ τόπου. Στό διεθνές πεδίο, μέ τό κῦρος, τήν ἐμβέλειά του καί τήν πολιτική πού ἀκολούθησε, δημιούργησε φίλους καί συμμάχους, οἱ ὁποῖοι παραμένουν σύμμαχοι 50 χρόνια μετά. Χωρίς νά γονατίζει μπροστά στά ἰσχυρά, ξένα συμφέροντα, πού ἤθελαν νά καθυποτάξουν τήν Κύπρο.

Ὁ Κυπριακός λαός στή συντριπτική πλειοψηφία του ὑπερασπίστηκε τόν Μακάριο, καί μαζί τή δημοκρατία, κατά τή περίοδο τῆς κορύφωσης τῆς παράνομης δράσης τῶν φασιστῶν τῆς ΕΟΚΑ Β' καί τῆς Χούντας τῶν Ἀθηνῶν. Τά φονικά πυρά τους εἶχαν στόχο τόν ἴδιο, καί τή δημοκρατία. Πρώτιστα ὅμως εἶχαν στόχο τήν ἴδια τήν Κυπριακή Δημοκρατία. Τό ἀποκορύφωμα αὐτῶν τῶν φασιστικῶν ἐνεργειῶν ἦταν ἡ βίαιη προσπάθεια κατάλυσης τῆς συνταγματικῆς τάξης, πού ὁδήγησε τελικά στή βάρβα-

ρη τουρκική εισβολή του 1974. Μέχρι σήμερα ο λαός μας πληρώνει τίς ενέργειες ακραίων, προδοτικών στοιχείων. Θυμάται αυτούς, πού είτε υπήρξαν πρωταγωνιστές, συμπρωταγωνιστές, είτε απλᾶ υποχείρια στην προσπάθεια για άνατροπή του Μακαρίου. Θυμάται επίσης αυτούς πού πανηγύρισαν μέ τό πρώτο ἄκουσμα τῆς δῆθεν φυσικῆς ἐξόντωσης του Μακαρίου. Οἱ παρακαταθήκες, πού ἄφησε ὁ Μακάριος τόσο ὡς ἕνας θρησκευτικός, ὅσο καί ὡς ἕνας πολιτικός ἡγέτης, πού ἔχαιρε τῆς ἐκτίμησης καί τῆς ἀγάπης του λαοῦ μας, ἦσαν πολλές. Πλούσιο υπῆρξε καί τό θρησκευτικό ἔργο του Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου του Γ', μέ κορυφαίες ἴσως στιγμές τήν ἀντιμετώπιση του ἐκκλησιαστικοῦ πραξικοπήματος καί τό ἱεραποστολικό του ἔργο, πού τόν ἔθεσε στό ἐπίκεντρο του Παγκόσμιου Θρησκευτικοῦ Χάρτη. Ἱστορικότερη ὅμως ἦταν ἡ ὑπογραφή τῆς συμφωνίας γιά λύση του Κυπριακοῦ στά πλαίσια τῆς διζωνικῆς, δικοινοτικῆς ὁμοσπονδίας. Τήν παρακαταθήκη αὐτήν ἀκολούθησαν ἀπό τότε ὅλοι ἀνεξαίρετως οἱ Πρόεδροι τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας. Ἡ ὁμοσπονδία ἦταν φυσικά ἕνας ὀδυνηρός συμβιβασμός. Ἕνας συμβιβασμός, πού ἀποκαλύπτει τό μέγεθος τῆς τραγωδίας του 1974 καί τό μέγεθος του ἐγκλήματος σέ βάρος τῆς Κύπρου καί του λαοῦ μας. Ἀποδεικνύει ταυτόχρονα ὅτι ὁ Μακάριος εἶχε τό πολιτικό κριτήριο καί τό πολιτικό ἐκτόπισμα νά λαμβάνει κρίσιμες ἀποφάσεις γιά τό μέλλον τῆς Κύπρου σέ στιγμές δυσκόλες γιά τόν τόπο.

Σήμερα, συνεχίζοντας τήν ἴδια πορεία καί πιστεύοντας ἀνεπιφύλακτα ὅτι ἡ βάση, πού ἔθεσε ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μακάριος, ἀποτελεῖ τή μόνη διέξοδο γιά ἀποφυγή τῆς ὀριστικῆς διχοτόμησης τῆς πατρίδας μας, συνεχίζουμε νά ἀγωνιζόμαστε μέ ὅλες μας τίς δυνάμεις, ὥστε νά δημιουργηθοῦν οἱ κατάλληλες προϋποθέσεις, πού θά ὀδηγήσουν σέ ἀμοιβαία ἀποδεκτή λύση τό συντομότερο δυνατό. Τήν ἴδια ὥρα, ὅμως, ὑπερασπιζόμαστε ἀρχές διεθνῶς κατοχυρωμένες. Αὐτή ἡ στάση δέν μειώνει, οὔτε ὑποβαθμίζει, τίς διεκδικήσεις μας γιά τή μορφή τῆς λύσης, καί αὐτό εἶναι καιρός νά τό ἀντιληφθοῦν οἱ πάντες ἐντός καί ἐκτός Κύπρου. Παραμέ-

νουμε σταθεροί σέ λύση, πού θά διασφαλίζει τά ανθρώπινα δικαιώματα καί τίς βασικές ἐλευθερίες τοῦ λαοῦ μας, Ἑλληνοκυπρίων, Τουρκοκυπρίων, Μαρωνιτῶν, Ἀρμενίων καί Λατίνων. Ἡ λύση θά βρεθεῖ στή βάση τῆς διζωνικῆς, δικοινοτικῆς ὁμοσπονδίας μέ πολιτική ἰσότητα, ὅπως καθορίζεται στά σχετικά ψηφίσματα τοῦ Ὁργανισμοῦ Ἑνωμένων Ἐθνῶν, καί θά προνοεῖ γιά ἓνα κράτος μέ μία κυριαρχία, μία διεθνῇ προσωπικότητα καί μία ἰθαγένεια. Κατά τή διάρκεια τῆς παρούσας διακυβέρνησης, παρά τίς ἐπιδιώξεις τῆς Τουρκίας γιά ἀλλαγὴ τῆς βάσης λύσης τοῦ Κυπριακοῦ, ἐμεῖς διασφάλισαμε τή διεξαγωγὴ τῶν διαπραγματεύσεων πάνω σέ αὐτήν τή διαχρονικὴ βάση, πού καθορίστηκε ἀπὸ τὸν Πρόεδρο Μακάριο, γιά λύση ὁμοσπονδίας, περιλαμβανομένης αὐτὴν τή φορά τῆς διασφάλισης τῆς μιᾶς κυριαρχίας, τῆς μιᾶς ἰθαγένειας καί τῆς μιᾶς διεθνοῦς προσωπικότητας. Ἐμεῖς θά συνεχίσουμε τὸν ἀγῶνα γιά ἀπελευθέρωση καί ἐπανά-
νωση.

Ἀποδεικνύοντας καθημερινά καί στήν πράξη, μέ τίς θέσεις καί τίς προτάσεις μας, τὴν ἐτοιμότητα καί τὴν ἀποφασιστικότητά μας γιά λύση. Ὡστε ὥστε νά καταφέρουμε ὁλόκληρος ὁ λαὸς τῆς Κύπρου νά μπορεῖ νά ζήσει ἐλεύθερα στήν πατρίδα του, οἰκοδομώντας μαζί τό κοινό, εἰρηνικό μέλλον τῆς Κύπρου. Γιά νά τό πετύχουμε, χρειάζεται ἐνότητα δράσης, συντονισμός καί νηφαλιότητα, μακριὰ ἀπὸ ἀκρότητες πού τόσο ἔβλαψαν αὐτὸν τὸν τόπο. Ὁ μεγαλύτερος φόρος τιμῆς, πού θά μπορούσαμε συλλογικά νά προσφέρουμε στὸν Ἀρχιεπίσκοπο Μακάριο γιά τὴν προσφορά του στὸν τόπο, εἶναι ἡ ἀπελευθέρωση καί ἡ ἐπανάνωση τῆς πατρίδας καί τοῦ λαοῦ μας».

Κήρυξε, στή συνέχεια, τίς ἐργασίες τοῦ Συνεδρίου ἡ Α.Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ.κ. Χρυσόστομος. Στὸ δικό του Χαιρετισμό, ὁ Μακαριώτατος εἶπε τά ἀκόλουθα:

«Μέ αἰσθήματα βαθύτατης πνευματικῆς νοσταλγίας καί θαυ-

μασμοῦ, ἀναπολοῦμε τή σεπτή, ἀγωνιστική, ἀλλά καί μαρτυρική μορφή τοῦ μεγάλου μας Ἡγέτη Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου, μέ τήν εὐκαιρία τῶν ἐκατὸν χρόνων ἀπὸ τή γέννησή του.

Ἀναμφίβολα μέ κανένα τρόπο δέν εἶναι ποτέ δυνατό νά ἀποδώσουμε τά αἰσθήματα τοῦ θαυμασμοῦ μας καί τῆς βιωματικῆς εὐγνώμοσύνης μας, πού νιώθουμε γιά τή μεγάλη αὐτήν ἐθνική καί πνευματική φυσιογνωμία, πού ἀνήλωσε τή ζωή της γιά τήν ἐλευθερία, τήν πρόοδο καί τήν πνευματική καλλιέργεια τοῦ κυπριακοῦ λαοῦ. Καί πολύ περισσότερο αὐτό δέν μπορούμε νά τό ἐπιτύχουμε σ' ἓνα σύντομο χαιρετισμό.

Ὅμως, ἀφοῦ ἀπευθύνομαι σήμερα σέ χριστιανούς ἐκπαιδευτικούς καί ἐπιστήμονες, ἄς μοῦ ἐπιτραπεῖ νά ἐπικεντρώσω τόν χαιρετισμό μου στήν πνευματική καί ἐκπαιδευτική κυρίως ἰδεολογία καί προσφορά τοῦ Μακαρίου.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μακάριος ἦταν μιά λεπτή, καλλιεργημένη, ἀγωνιστική καί πνευματική φυσιογνωμία, ἐμποτισμένη μέ τά νάματα τοῦ Χριστοῦ καί τῆς Ἑλλάδος. Αὐτά τά ἰδανικά ἀποτελοῦσαν τήν πυξίδα τοῦ προσανατολισμοῦ τῶν σκέψεών του καί τῶν πράξεών του. Εἶχε ἐφαρμόσει στή ζωή του αὐτό πού ὁ ἐθνικός μας ποιητής Διονύσιος Σολωμός, μέ λιτότητα, ἀλλά καί μεγαλοπρέπεια διακήρυξε. «Κλεῖσε μέσα στήν ψυχή σου τήν Ἑλλάδα, καί θά αἰσθανθεῖς μέσα σου νά λαχταρίζει κάθε εἶδος μεγαλείου».

Τοῦτο ἀποδεικνύεται περίτρανα ἀπὸ τήν καθοδηγητική γραμμή πού ὅρισε γιά τή λειτουργία τῆς Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας Κύπρου, ἡ ὁποία, ἀπὸ τῆς δημιουργίας τῆς Δημοκρατίας, ἀποτέλεσε τό πνευματικό καί ἐθνικό φυτώριο τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς μεγαλονήσου.

Στήν πρώτη του κιόλας ἐπίσκεψη στήν ΠΑΚ, δώδεκα μέρες μετὰ τήν ἀποχώρηση τοῦ Ἀγγλου διευθυντῆ, στίς 12 Ἰουνίου 1959, ἔθετε τίς πνευματικές βάσεις αὐτῆς καί προδιέγραφε σαφέστατα τούς ὑψηλούς ἰδεολογικούς της στόχους.

«Ἡ Σχολή σταθερῶς θά ἀπλώνῃ τό εὐεργετικό φῶς της, καί οἱ τρόφιμοί της, ἀπόστολοι, θά ἀφήνουν εἰς τάς ψυχάς τόν σπόρον τῆς ἐλληνοχριστιανικῆς ἀρετῆς καί τήν δύναμιν τῶν ἐθνικῶν ἐλπίδων». Καί συνέχιζε μέσα σ' ἓνα πνεῦμα πού μᾶς θυμίζει πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας, τό ὁποῖο μᾶς ἀνάγει στίς σφαῖρες μιᾶς ἰδεατῆς καί ζηλευτῆς παιδείας. «Σεῖς εἰσθε ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι μέσα στήν διψασμένη καρδίαν τῶν νέων θά σπείρετε τόν σπόρον τῆς ἀρετῆς... Σεῖς θά δώσετε σχῆμα καί ἔκφρασιν εἰς τά ἰδανικά αὐτοῦ τοῦ τόπου. Σεῖς θά μορφώσετε τούς χρηστούς πολίτας τῆς αὔριον. Θά δώσετε ἀπό τό περίσσευμα τῆς ψυχῆς σας πνοήν, θά διαπλάσετε ἰδεώδη, καί θά ἐμπνεύσετε τόν ἐνθουσιασμόν εἰς τάς ψυχάς τῆς νεολαίας μας... Εἰς σᾶς ἐναπόκειται νά ἐνσταλάξετε εἰς τήν ψυχήν τῶν παιδιῶν μας τήν ἀγάπην πρός τήν ἐλευθερίαν, τόν ἔρωτα πρός τήν ἀλήθειαν, τήν ἀφοσίωσιν εἰς τό καθῆκον, τό χρέος πρός τήν πατρίδα, τήν προσήλωσιν εἰς τήν δικαιοσύνην, τήν ἐμμονήν εἰς τά ἐλληνοχριστιανικά ἀγαθά».

Παράλληλα, στίς 5 Ὀκτωβρίου 1959, ὅταν ἔγιναν τά ἐπίσημα ἐγκαίνια τῆς λειτουργίας τῆς Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας Κύπρου, ὁ Μακάριος, μιλώντας πρός τούς τροφίμους αὐτῆς, καθόριζε τίς ἐπίσημες θέσεις, πάνω στίς ὁποῖες ἤθελε νά ἐδρασθεῖ ἡ ἀγωγή καί ἡ ὅλη παιδεία τῶν ἐλληνοπαίδων.

«Ἐμπλουτίσατε τήν ψυχή σας -τόνιζε στούς ὑποψηφίους διδασκάλους- μέ τόν θησαυρόν τῶν μεγάλων προγονικῶν μαθημάτων. Σφυρηλατήσατε τήν ἀρετήν σας ἐπὶ τοῦ ἄκμονος τοῦ ἐλληνοχριστιανικοῦ μας πολιτισμοῦ καί νά εἰσθε βέβαιοι ὅτι κατ' αὐτόν τόν τρόπον θά δυνηθῆτε νά ἀνταποκριθῆτε εἰς τήν ἀποστολήν σας».

Μέσα σ' αὐτό τό πνεῦμα τά σύμβολα τῶν ἐλληνοχριστιανικῶν ἰδανικῶν, ἡ σημαία μας καί ὁ σταυρός τοῦ Κυρίου, ὑψώνονται πανηγυρικά στήν ΠΑΚ. Ἡ ἐλληνική σημαία, ὡς σύμβολο τοῦ ἐλληνικοῦ πολιτισμοῦ καί τῶν διαχρονικῶν ἐλληνικῶν ἰδανικῶν καί ἀγώνων, ὑψώνεται ἐν μέσῳ ἐνθουσιασμοῦ στήν Ἀκαδημία καί ὁ Ἐθνικός Ὕμνος ἄδεται γιά πρώτη φορά, ἐν μέσῳ βαθυτάτης συγκινήσεως καί ἐθνικῆς ἀνατάσεως.

Ἡ Σχολή τίθεται ὑπὸ τὴν προστασία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, γιὰ νὰ τονίζει τὸν χριστιανικὸ καὶ ἱεραποστολικὸ της χαρακτήρα. Γι' αὐτό καὶ τὴν ἴδια ἡμέρα θεμελιώνεται τὸ παρεκκλήσιο τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, στὸν περίβολο τῆς Σχολῆς, μιά ἐνέργεια πού σφράγισε ἀνεξίτηλα τοὺς ἐθνικοθησκευτικούς στόχους τῆς ΠΑΚ, καὶ πού συμβόλιζε κατὰ τρόπο πρακτικὸ, ἀλλὰ ἰδεατὸ καὶ διαχρονικὸ, τὴν ἁρμονικὴ σύζευξη τοῦ Πνεύματος τῆς Ἑλληνικῆς Κλασσικῆς Ἀγωγῆς μέ τὸ Πνεῦμα τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας.

Αὐτὴν τὴν ἁρμονικὴ στοχοθεσία διακηρύττει καὶ πάλιν μέ ὅλη τὴ δύναμη τῆς ψυχῆς του, ὁ δεξιὸς πηδαλιούχος τῶν Ἐθνικοθησκευτικῶν μας ἰδανικῶν καὶ τῆς Παιδείας μας, Ἀρχιεπίσκοπος Μακάριος, κατὰ τὴν ἑναρξὴ τῶν μαθημάτων τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους 1960-61.

«Ἡ ἀποστολή σας εἶναι ὑψηλή καὶ αἱ εὐθῦναι σας μεγάλαι. Ἀπὸ τὸν πνευματικὸν σπόρον, τὸν ὁποῖον θὰ σπείρετε, καὶ τὴν ἠθικὴν καλλιέργειαν, τὴν ὁποίαν θὰ ἐπιτελέσετε, θὰ ἐξαρτηθῇ ἐξ ὁλοκλήρου ἡ ποιότητος καὶ τὸ μέγεθος τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς συγκομιδῆς τῆς Πατρίδος μας. Ἐάν συλλάβετε μέσα εἰς τὴν ψυχὴν σας καθαρὸν τὸ νόημα τῆς Ἑλληνικῆς Παιδείας, τῆς Ἑλληνικῆς Παραδόσεως καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρετῆς, καὶ μεταλαμπαδεύσετε τὸν ἱερόν πυρσὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ Πνεύματος εἰς τὰς νέας Κυπριακὰς γενεάς, θὰ ἔχετε ἐπιτελέσει τὸ πᾶν...».

«Ἀπὸ τὸ ἱερόν αὐτὸ τέμενος τῶν Μουσῶν θὰ ἐκπηγάσῃ ἐλεύθερον τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα, διὰ νὰ κατευθύνῃ μέ τὰ ὑπέροχα ἰδεώδη του τὰς Ἑλληνικὰς Κυπριακὰς γενεάς, καὶ νὰ διαπλάσῃ τοὺς τελείους ἠθικοὺς χαρακτήρας, οἵτινες θὰ μορφώσουν τὴν ἀνεξάρτητον πολιτείαν μας».

Ἀναμφίβολα, τὰ ὅσα διακήρυττε στὴν ΠΑΚ ὁ Μακάριος ἀφοροῦσαν καὶ τίς ἐπίσημες θέσεις του γιὰ ὅλο τὸ φάσμα τῆς ἐκπαιδευτικῆς του πολιτικῆς ἀπὸ τὸ Δημοτικὸ μέχρι καὶ τὴν ἀνώτερη ἐκπαίδευση.

Καὶ διερωτῶμαι: Πῶς θὰ σχολιάσω τὸ κάλλος, τὸ βάθος καὶ τὸ δυσθεώρητο πνευματικὸ ὕψος τῶν νουθεσιῶν αὐτῶν τοῦ πνευμα-

τικοῦ καί πολιτικοῦ ταγοῦ καί πατέρα τῆς νεοσύστατης Κυπριακῆς Δημοκρατίας, γιά τήν ὁποία τόσο πολύ μόχθησε νά δημιουργήσει καί νά οἰκοδομήσει! Πιστεύω ἀκράδαντα ὅτι μέσα ἀπό τά ἀποσπάσματα τῶν πιά πάνω συμβολῶν του ἀναδύεται ὁλοκάθαρα ἡ πνευματική, ἐκπαιδευτική καί ἀγωνιστική του φυσιογνωμία, ὅμοια τῆς ὁποίας δέν ἔχει νά ἐπιδείξει ὁ σύγχρονος Ἑλληνισμός!

Ἐμεῖς, πού εἴχαμε τήν ὑψίστη εὐτυχία νά τόν γνωρίσουμε ἐκ τοῦ πλησίον, μπορούμε ἀνενδοιάστως νά σᾶς διαβεβαιώσουμε ὅτι οἱ λόγοι του ἦταν πάντοτε τό ἀπαύγασμα τῆς ἰδεολογικῆς του ψυχῆς, ἡ ὁποία συνεχῶς καί ἀκαταπαύστως ὁδηγεῖτο ἀπό τήν πραγματικότητα τῆς ζωῆς, πρὸς τίς αἰθέριες σφαῖρες τῶν ἀξιῶν ἐνός ἰδεατοῦ πνευματικοῦ κόσμου.

Ὅσοι πάλιν δέν εἴχατε αὐτήν τήν εὐτυχία, ἀφῆστε τίς ψυχές σας νά ἐνωτισθοῦν καί νά βιώσουν τό κάλλος τῶν διαχρονικῶν του ὑποθηκῶν καί θά νιώσετε καί σεῖς κάτι ἀπό τό μεγαλεῖο καί τοὺς ὑψηλόφρονες ὁραματισμούς τοῦ «ζήλω πεπυρωμένου» γιά τήν ἐλευθερία τῆς Πατρίδας του καί γιά τά ἀθάνατα ἐλληνοχριστιανικά ἐκπαιδευτικά ἰδανικά τοῦ μεγάλου αὐτοῦ Ἑλλήνος καί Χριστιανοῦ ταγοῦ, πού ὀνομάζεται ΜΑΚΑΡΙΟΣ Ο Γ'!».

(Συνεχίζεται)